

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичином стану, у Новоме Саду.

ПЕРА СЕГЕДИНАЦ,

(Свршетак.)

Из те трагедије, која се данас приказује у нашем позоришту први пут, доносимо још приказ, у ком Јула исповеда мајци својој Мари, да је Милан Текелија испросио.

То је једно од најлепших присојних места у трагедији.

(Улази Мара и Јула.)

М а р а.

Па кад је било, како? — Причај све!

Ј у л а.

Је л' скоро, мајко, Ђурђев дан?

М а р а.

А што?

Ј у л а.

Је с' чула песму Ђурђев-данову?

Синоћ је пев'о Милан у колу.

М а р а.

Да чујем, рано.

Ј у л а.

Ево, мајко, чуј:

„Никла Јула из румена љула,
„сва ми чула миљем обасула;
„узабр'о б' је Ђурђеву на подне,
„моја ружа ваљда нема бодље.“

М а р а.

Све лепо, али —

Ј у л а.

Није лепо зар?

М а р а.

Ал' то још није, ћерко, просидба.

Ј у л а.

Ох, знам, да није, мајко, добро знам;

но и то би ми среће било дост!

Ал' после кола каз'о ми је још,

— упамтила сам сваку речицу:

„Јеси л' ме чула, ружин пупољче?

„Јеси л' ме чула и разумела: —

„О Ђурђеву-дну просио бих ја
„у мајке руже лени пупољак? —
„Замоли је, умилостиви је,
„да пупољак уз мене привије!“

М а р а.

У мајке руже? — Гле, несташка ти!

Удвар'о би се и матери већ.

Е, Ђурђево је скоро, дао бог, —

поштена кућа, ћерко, газдачка,

а стариј' брат је добар љуби муж:

Текелија је за те прилика,

свом душом дајем благослов ти мој,

а отац ти — —

Ј у л а.

Мој родитељ, зар он —?

М а р а.

Не бој се, ћери, он ће пристати,

ал' мислим, знаш —

Ј у л а.

Зар мислиш, мајко, што?

М а р а.

Замишљен ми је нешто, забринут,
за скупштину се спрема крупна ствар;
пре скупштине не дирајмо га још,
тренутак један може незгодан
помрачити нам свег живота дан;
не бунимо га, да нас не кара,
и 'нако ће још данас бити збор.

Ј у л а.

Ох, немој, мајко, дугачак је дан!

М а р а.

Разумем те, но стрп' се, дијете!

Пренаглићеш, из узде у Будим!

Ј у л а.

Зар моје трпње није доста још?

М а р а.

Да с' ниси већ обрекла Милану?

Ј у л а.

Ох, мајко, нисам! Годин' дана већ
неугодном се патим нагодом,
нагађајућ' удварања му смер;
па сад, кад рече жељну исповест,
ни погледати не смедох га ја,
већ утекох у стидном зазору
сакривајући слабог срца мах.

М а р а.

То није било добро, дијете:
сиромаш момак може мислит' зло.

Ј у л а.

Он зло да мисли? Ох, он добро зна,
ја мислим већ да знаде цео свет.

М а р а.

Будало једна! Ни ја не знадох,
а она мисли, зна је читав свет.
Но стрпи се, колико до вече,
док данашња прохуји скупштина,
разложит' морам баби целу ствар,
па сутра ћемо твоме Милану
поручити, да спрема просни дар.
Ал' хајд'мо сад, купе се људи већ,
уклонимо се мушком жагору!

Ј у л а.

Ох, хвала, мајко, хвала, рођена!

За мало после одласка њихова, долази Милан
Текелија и говори себи:

Заједају ме, ругају ми се,
сав свет је мени подсмеј, поруга,
и поглед сваки, камо л' свака реч!

Ох, поглед, поглед! Да сам остао слеп,
од милокрвна прва гледа јој,
од опсене смејутка њезина,
бар ових не бих вид'о погледа,
ни помрчине осмејака тих! —
Ох, та да ме је погледала бар!
Бар један зрачак жарке зенице
несуђенке ми, неверенице!

Из отог зрачка градио бих мост
За среће своје рајску вечитост.
Ал' ни тог дарка, ни те понуде!

Па, поносита благом обилним,
ни примит' не хте просна гледа мог,
већ утече, ох, мучки нестале! —

Па сад још оцу да повлађујем,
па да ми кажу: „Сује, сује труд,
удварање бадава, не ће те!“ —

Па ма ме већа кобна одлука
осудила на додијали мир,
одмакла рат у пусти недоглед,
подносити срамоте не ћу те,
не-не, не-не, тог не ће бити, не!

Ж И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Циганин“, позоришна игра у 3 чина, с певањем и играњем, написао Е. Сиглигетија, посрбио Ј. М. Шимић, за српску позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Милчинског.)

У среду 20. Јануара о. г. давао се „Циганин“ по други пут у овој сезони, те је и овога пута, као и свагда до сад, врсноме интерпрету своме, Андрији Лукићу, набавио признања и хвале, правога тријумфа, од кога је подобар један део морао уступити симпатичној Ружици, М. Рајковићки. Улоге су неке овом представом прешле у друге руке и то од важнијих примио је Ружићевог Ђорђа Барбарић, а Ракилу Јеце Поповићеве Драгиња Ружићка. У пркос приметној индислопозицији изашао је Барбарић лепо с Ђорђем на крај, а то му баш није тек онако од по муке могло поћи за руком, ако није хтео да превиди, ко му је био у улови претходник. „Бенерала над ђаволима“ Ракилу пригрлила је својски Драгиња Ружићка; па зато и јесте била то Ракила, да се од ње сиромаш Макса, Јовановић, зло преплашио и збунио, па ни знао није, да је жив.

Г.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Загребу.) (Свршетак.)

После савладаних запрека, т. ј. после како је Радо-слав дознао, да Зорка није удата (како духовит расплет!), узму се и то двоје. И тако су се два добра пријатеља у исти час заручила. Ја бих волио, да су оба у бунар скочила.

Осталих епизода не можемо причати, јер се бојимо, да би нам читаоци ове ретке са свим забили, ако их не би цензура из здравствених обзира зацљенила. Него одмах питамо: може ли се у опште од овакова градива створити достојан драмски песмотвор?

Истина, морао би човек бити филистар, и то филистар од начела, дакле двоструки филистар, кад му не би многе, недољиве комичне ситуације у тој драми измамиле доста и срдачна смећа. Мислимо, да се ове ситуације и из овог мршавог извода могу наслутити. Но какав је хумор тих комичних ситуација? То је управо меродавно за саму драму. Не равна се овде ситуација по јединственом чину, него на против сва досетка, сав чин извире из ситуација. То није нити правилно, а камо ли духовито.

Речју, ова драма има само једну погрешку, али велику: писао ју је Немац. То нам доказују осим садржаја најпротусловнија својства свих њезиних особа, које немају ни сталнога обележја ни људске физиогномије, али су пуне немогућности, невероватности и чудеса, а још пуније сувишних речи. Фразе, доскочице, морали, — све то окаче, као да би дланом ударао о длан. Меље се, али брашна нема. А тек женске! Чине нам се као на играци, када оне бирају играче: оне си траже мужеве, и кога си изабери, — тога добији! Није наша кривица, што „Вражје стене“ нису нас освојиле.

Наши глумци играли су хвале вредно, те можемо целу представу назвати добром. Но о деловању појединих сила смемо само с великим страхом писати, јер где је глумац на позоришту присиљен прикривати слабе стране лакрдија, ту његов посао престаје бити уметношћу. Дужни смо ипак споменути г. Мандровића, који је као обично показвао, да се држи истине, природе, која једина на позоришту осваја; за тим гг. Милана, Фијана и Сајевића, који су (на част им буди речено) са својим недотераним улогама имали сувише посла, а најпосле гђице Краљевице и Фрајденрајхову, којима су само крила зачела да постану анђели. Али на жалост:

. . . Не требам крила,
Дајте ми прут!“

* (Народно позориште у Загребу.) „Pozor“ пише: „Фуршамболти“ од Ожијера и први појав гђе Ружићке-Строцијеве у овој сезони, знали су пробудити понешто интерес у наше публике, те с тога смо видели синоћ позориште нешто мање празно него ли је то обично. О комаду и о глумци не ћемо на широко даље разлагати, јер су нам добро познати и један и друга. Гласовити Ожије литерарни такмац Димаса, Сардоу-а, Фељета, списатељ драма светскога гласа као „Les Lionnes rauvres“, „Le fils de Giboyer“ и т. д., знао је са својим Фуршамболтима створити дело, које ће у француској драмској књижевности трајно место одржати. Једва би човек веровао да је уз прилично сухопарни предмет, уз недостатак сваке блиставе фразеологије, сваког навлаш траженога ефекта, могао списатељ својом оштром карактеристиком, својом неододљивом логиком чина и говора, а највише оном поезијом реалности, којом цели комад дише, кроз 5 дугих чинова занети свако, и најхладније обћинство. Вештина пак састављања показује се у синоћњем комаду на висини класичне једноставности и највећега драмскога интереса. Речју Ожијерова драма достојна је списатеља, који је написа. — О синоћној представи морамо рећи, да је прилично лоша била. На нашем позоришту видели смо много бољих представа тога знаменитог дела. Наши глумци у колико год као солисте заслужују хвале, немају неоцениве вештине створити малим средствима ваљану целину. То се нарочито у Фуршамболтима олажа, и то у сценама кућнога живота, где свака речца, сваки миг глумца мора се сударити са значајним цртама чина и осталих особа. С тога први, трећи и четврти чин, премда у подробностима добро представљени, изгледаху нешто расцепкани и усиљени и где-где у опреци са главном идејом целе драме. Од поједи-

них представљача напоменути нам је најпре г. Мандровића као Бернхарда и госпођу Сајевићку као његову мајку. Обоје беху извршни. Вањски мир поморског лава, борба части и судбине, најсветија детинска и мајчина љубав и кајање прошлих грехова — све то беше у потпуном смислу речи: ваљано схваћено и представљено. Једино би госпођу Бернхардову замолили, да буде нешто мало старија и нешто мање господски обучена. Привори међу тим ваљаним представљачима беху бурним плескањем поздрављени. Гђа Ружићка-Строцијева не може бројити Мају са своју најбољу улогу. Њезин темперамент и њезина снага не одговарају појму Креолке, али рутина и елеганција наше примадоне знаде је увек сретно извући. Опћинство је поздравило живим плескањем вредну уметницу, надајући се, да ће њеним доласком на позориште осванути бољи дани нашој драми. Похвалити нам је и врло отмене и укусне тоалете наше уметнице. Госп. Фајан добар је Леополд, али није елегантан, а гђица Фрајденрајхова беше на свом месту, права девојка нашег доба. Папа Фуршамбо, г. Милан, био би управо изврстан, да га није тај вешти глумац нешто смушеним и превећ детињастим представио. Ту ману може лако г. Милан исправити. О гђи Коларовићки не можемо ништа казати, јер је сувише кварила. Негодовање публике доказује нам, колико смо погодили, оцењујући глумицу у почетку сезоне. Мислимо, да би и гђа Флидер много боље такву улогу представила. Улогу барона Растибулоа извео је свестрани глумац, вредни наш Сајевић, премда не одговара његовом карактеру са свим пристожно. Успех целог комада беше иначе као увек потпун, нарочито дивотни пети чин знао је занети наше опћинство.“

* (Народно позориште у Загребу.) „Нар. Нов.“ пишу: „Пре неки дан приказала се по ново лакрдија „Рајхмилерови“ са најбољим успехом. По што смо већ пре више година оценили драму, а не давно њену представу на нашој позорици, не сматрамо се позваним овај пут ни о једном ни о другом говорити. Вечер беше у осталом са свим угодна, те можемо изрећи општу хвалу свима суделачима наше драме. — Међу осталима занимљивостима те вечери догодио се, пет часака пре 8 сата и мали потрес, при ком је наше обћинство одржало сјајну победу над својим живцима. У тили час подиже се свака жива душа са свога седишта, штропот у дрвеним ложама, трка у партеру и неколико ускликах: „Лагано! лагано! — сећаше нас нехотице на страшну катастрофу у бечком Рингтеатру. И допста они, који нису осетили потреса (јер беше невнатан), у први мах морадоше помислити на пожар! Чим је невнатан потрес минуо, клицаше обћинство једнодушно: „Даље, даље!“ нашим глумцима, који су при отвореном гледалишту услед бурнога тренутка морали замукнути. И играло се даље. Свако се вратио на своје место, те се смејао као и пре веселости наших поворишних весељака. У недељу глумила се по други пут у овој сезони „Шоншон“ са пређашњим, доста повољним успехом.“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

41. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

ПРЕ ПОЛАСКА ПОЗОРИШНЕ ДРУЖИНЕ НА ПУТ ПОСЛЕДЊА ПРЕДСТАВА.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 26. ЈАНУАРА 1882.

П Р В И П У Т :

ПЕРА СЕГЕДИНАЦ.

ТРАГЕДИЈА ИЗ ПОВЕСНИЦЕ СРПСКЕ У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО ДР. Л. КОСТИЋ, ЗА ПОЗОРНИЦУ
УДЕСИО А. ХАЋИЋ,

(Ова је трагедија добила од „Матице Српске“ расписану награду од 500 ф. а. вр. из
фонда накиног.)

О С О Б Е :

Вићентије Јовановић, митрополит	Лукић.
Јаша Јамбрековић, секретар му	Добриновић.
Матула, повереник будимске општине	Р. Поповић.
Пера Јовановић Сегединац } капетани	Ружић.
Зака } српске	Динић.
Ранко Текелија } заставници	Милосављевић.
Милан Текелија } милиције	Димитријевић.
Вукић }	В. Поповић.
Манастирлија, посланик будимски	Јовановић.
Сегула Витковић, обер-капетан varaдински	Барбарић.
Архимандрит Христијан	Банковић.
Изасланик грофа Баћанија	Станојевић.
Први часник	* * *
Први војник	* * *
Мођороши, кантор } мађарски	Рашић.
Силаши, пастор } завереници	Лазић
Шебешћењ	* * *
Први судија	Добриновић.
Исусовац	Поповић.
Генерал, заповедник у граду Араду	Станојевић
Мара, перина жена	Д. Ружићка.
Јула, перина кћи	М. Рајковићка.
Љубица, рођака митрополитова	Б. Хаџићева.

Часници, војници, слуге, судије, осуђеници. — Доба: 1735-а година.

За овај комад зготовљена су нова одеда и набављен је цео прибор уз њих.

Ко од наших поштованих претплатника жели своје место задржати и за ову представу, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдаље до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.